

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Conciliorvm Omnivm Generalivm Et Provincialivm Collectio Regia

Ab anno MCCCXVI. ad annum MCCCCXXIII.

Parisiis, 1644

Concilivm Saltzbergense In Cavsa Disciplinae Ecclesiasticae tempore
Pilgrini archiepiscopi celebratum, anno Domini MCCCLXXXVI. sub Urbano
papa VI.

urn:nbn:de:hbz:466:1-15653

velitis fidem indubiam adhibere. Datum Romæ apud sanctum Petrum secundo Idus Iunii, pontificatus nostri anno secundo.

CONCILIVM SALTZBURGENSE

IN CAUSA DISCIPLINÆ ECCLESIASTICÆ
tempore Pilgrini archiepiscopi celebratum,
anno Domini MCCCLXXXVI.
sub Urbano papa VI.

ANNO
CHRISTI
1386.

TITVLI CAPITVLORVM.

I. De modo dicendi horas canonicas.	& eorum rerum, ab impositionibus secularium dominorum.
II. De absolutionibus impendis.	X. Contra vilipendentes sententias excommunicationis.
III. De abuentibus indulgentiis a superioribus super absolutionibus concessis.	XI. De publicatione constitutionis Bonifacii VIII. contra recipientes padagia a clericis.
IV. De modo absolutionis impendende in casibus dubitabilibus.	XII. De occupatoribus beneficiorum & eorum bonorum.
V. De habitu clericorum.	XIII. De usurariis & eorum penis.
VI. De eodem, & differentia habitus maiorum ab inferioribus.	XIV. Ne clerici conueniantur coram secularibus iudicibus.
VII. De munda conseruatione rerum & vasorum diuino cultui deputatorum.	XV. Ne ignoti presbyteri admittantur ad diuina.
VIII. Ne mendicantes admittantur sine dicefanorum licentia & testimonio literarum.	XVI. De notariis publicis.
IX. De immunitate clericorum,	XVII. Vt episcopi, prelati & rectores habeant questiones sigillatim.

HÆC SVNT INSTITVTA DOMINI
Pilgrini archiepiscopi Saltzburgerensis, apostolicæ sedis legati,
publicata in prouinciali Concilio Saltzburgerensi, anno Domini
MCCCLXXXVI.

P R Æ F A T I O.

Ad laudem & honorem ac gloriam nominis Dei, ac salutem dominici gregis nobis commissi: Nos Pilgrinus Dei gratia archiepiscopus Saltzburgerensis ecclesiæ, apostolicæ sedis legatus, Ioannes Gurzensis, Fridericus Chiemenfis, & Ioannes Secouiensis, ecclesiarum episcopi,

ANNO
CHRISTI
1386.

vna cum aliis venerabilibus patribus ac procuratoribus
fuis, ac coepiscoporum nostrorum, & quorundam alio-
rum praelatorum presentium nobiscum in hoc sacro pro-
uinciali Concilio residentibus, ad correctionem exces-
sum & reformationem morum diligenti ac matura de-
liberatione prehabita, infra scriptas constitutiones edidi-
mus salubres & vtilis, iure fundatas, æquitati consonas,
& per quas subditorum seruetur honestas: quas per loco-
rum ordinarios prelatos, archidiaconos & alios ecclesia-
rum rectores per totam nostram prouinciam publicari,
& sub pœnis in eis contentis precepimus inuiolabiliter
obseruari.

C A P I T V L A.

I.

Quia, vt accepimus, clerici diuersi diuersimo-
de in horis canonicis & diuinis officiis diuersum
psallendi tenent modum contra canonica institu-
ta: volentes igitur huic morbo remedium appone-
re opportunum, districte precepimus, vt ab om-
nibus & singulis clericis sæcularibus in psallendo
idem modus & ordo in diuinis officiis & horis ca-
nonicis obseruetur, ita quod vnusquisque in hoc
suæ cathedrali ecclesiæ, siue fuerit regularis, siue
sæcularis, rationabiliter se conformet. Si quis hu-
ius constitutionis transgressor extiterit, per loci
ordinarium, vel archidiaconum, canonica moni-
tione premissa, ab ingressu ecclesiæ suspendatur.
Religiosos vero in suis rationabilibus obseruan-
tiis volumus remanere.

II.

Sanctione presentis sub interminatione maledi-
ctionis æternæ districte prohibemus, ne aliqui ma-
iori excommunicatione nodatos, aut suspensos,

vel in homicidio, furto, sacrilegio, falso testimonio, periurio, incestu, instrumentorum & literarum falsitate, & aliis casibus sedi apostolicæ, vel nobis specialiter, vel nostris suffraganeis, aut aliis competentibus iudicibus reseruatis, quacumque præsumant absoluerè, vel vota commutare. Quod si quis fecerit, ab officio suspendatur, donec pro superiorum arbitrio satisfaciatur competentèr.

III.

Cum interdum tam a sede apostolica, quam ex speciali indulto, plerisque gratiosè concedatur, vt in casibus superioribus reseruatis cum sibi subditis dispensare, ac eos absoluerè, eisque pro modo culpæ pœnitentiam iniungere valeant competentem.

Verum, quia nonnulli indulto huiusmodi abutentes, pœnitentias huiusmodi in pecuniarum proprium & bursalem quæstum vertunt: Nos igitur attendentes, quod priuilegium meretur amittere, qui concessa sibi abutitur potestate, decernimus, huiusmodi indulgentias a nobis concessas vel in posterum concedendas, post huiusmodi abusum esse nullas, vacuas & inanes: declarantes etiam absolutiones, quas tales abutentes impenderit, similiter fore nullas. Abutentes quoque eo ipso suspendimus a diuinis, donec pro qualitate culpæ absolutionis beneficium a suis superioribus meruerint obtinere.

IV.

Volumus, & omnibus ecclesiarum rectoribus districte præcipimus, vt in casibus dubitabilibus præcipue periculum vel salutem animarum concer-

nenti-

ANNO
CHRISTI
1386.

mentibus, ad superiorem recurrant confidenter; vel saltem peritiores, vel sapientiores studeant super his diligenter requirere. Quod si non fecerint, & ex eorum incuria vel negligentia periculum aliquod emerferit, graui subiaceant ultioni.

V.

Quoniam per decentiam habitus extrinseci oportet clericos intrinsecam morum honestatem ostendere, districte prohibemus, ne aliqui clerici sine capucio capitis, bireto, cappello vel pileo cooperto in ecclesia, seu alias in publico præsumant incedere, cum hoc honestatem non deceat clericalem. Quod si quis contra fecerit, per superiorem acriter puniatur.

VI.

Canonica testatur auctoritas, quod ex maiore decore & maiori ornatu apparere debeat maioritas dignitatum. Hinc est quod firmiter inhibemus, ne clerici in publico vtantur * vario, vel illud deferre præsumant, nisi in dignitatibus fuerint, vel canonici ecclesiarum cathedralium, vel in gradu magisterii scientiæ literarum fuerint constituti. Adicientes quoque, ne ipsi clerici, maxime non beneficiati, cincturis, corrigiis, aut peris auri vel argenti ornatu habentibus vtantur, aut etiam veste, vel alio habitu indecenti.

VII.

In plerisque ecclesiis mappæ, pallæ altaris, corporalia & alia vestimenta, ac vasa diuino cultui deputata, tam inculta, tam immunda relinquuntur, vt interdum quibusdam sint horrore, contra statu-

Concil. Tom. 29.

V

tum Concilii generalis. Et licet alias super his tam a viris, quam a legatis sedis apostolicæ, quam etiam a nostris prædecessoribus satis vtiliter sit prouisum: Nos vero repetitis eorum constitutionibus, volentes expressius prouidere, vniuersis custodibus, sacristis, ecclesiarum rectoribus præcipimus, quatenus omnia vestimenta, ornamenta & vasa supradicta, per ipsos munda & nitida, & præcipue ecclesiastica sacramenta sub clausura & fida custodia conferuentur. Si quis vero in transgressione huiusmodi statuti culpabilis fuerit, vsque ad condignam satisfactionem ab officio suspendatur.

VIII.

Quia religiosos, præcipue fratres mendicantes, decet puritatem omnimodam in suis actibus obseruare; quoniam tamen sæpe diuagandi & dissolutionis materiam mutuuntur, scandalum aliorum, & tamquam pseudoprophetæ fabulosis prædicationibus audientium animos plerumque seducunt; & quamquam inuitis ipsarum ecclesiarum rectoribus, ipsi fratres, nisi per eosdem rectores vocati vel inuitati ad hoc fuerint, de iure non audeant nec debeant prædicare: volumus tamen, quod nequaquam dicti rectores ipsos inuitent vel admittant, nisi de proponendo verbum Dei a suis superioribus licentiam habeant, & de illa sæpe dictis rectoribus faciant plenam fidem. In ciuitatibus vero & diœcesi, in quibus ipsorum fratrum loca consistunt, ac in locis vicinis, nullatenus ad dictum officium prædicandi, vel ad audiendas confessio-

nes admittantur, nisi * locis diocæsanis canonicè præsentati fuerint prius & admissi.

IX.

Cum ecclesiæ & ecclesiasticæ personæ, ac res ipsorum non solum iure ciuili, quinimo & canonico & diuino, sæcularium personarum talliis, collectis & exactiõibus sint immunes, nonnulli tamen ecclesiasticæ libertatis & immunitatis æmuli, huiusmodi libertatem offendere moluntur. Nos igitur ipsorum ausus, quantum possumus, reprimere cupientes, statutum domini Ioannis episcopi Tusculani, apostolicæ sedis legati, qui inuasores & occupatores & detentores ecclesiasticorum bonorum, vel dantes in his auxilium, consilium, vel fauorem, si postquam per ecclesiarum prælatos vel rectores requisiti fuerint, infra mensem non destiterint, vel de damnis datis non satisfecerint, extunc subiicit ecclesiastico interdicto, ad huiusmodi exactores, collectores & talliõtores declaramus extendi, vt extendimus sanctionem præsentem, omnibus ecclesiarum prælatis & rectoribus, sub excommunicationis pœna, districte præcipientes, quatenus huiusmodi statuta inuiolabiliter obseruent, ac nihilo minus singulis annis ter in suis ecclesiis fideli populo studeant publicare.

X.

Multi in profundum malorum venientes, adeo ecclesiæ clauis & ecclesiasticæ censuræ sententias vilipendendo contemnunt, quod tam incorrigibiles plerique talium facti in suæ damnatio-

nis periculum, in huiusmodi sententiis moriuntur. ANNO
CHRISTI
1386.
Quare statutum domini Friderici prædecessoris nostri, quod sententias per vnum vel plures prælatos per omnes ciuitates & diœceses mandat.

Tales sententias publicari per ecclesiarum prælatos* obseruari præcipimus, vt sic malignorum peruersitatibus obuietur. * f. & obseruari

XI.

Constitutiones felicitis recordationis Bonifacii papæ VIII. editas contra eos qui ab ecclesiis & ecclesiasticis personis, pro earum rebus propriis, quas non negotiandi causa deferunt, vel deferri faciunt vel transmittunt, suo vel alieno nomine pedagagia vel quidagia exigunt vel extorquent: eosque qui in his culpabiles fuerint, si personæ sint singulares, excommunicationis; si vero collegium, ciuitatem, vel castrum, vel locum alterius concernit, interdicti sententiæ subiacere per locorum ordinarios, prælatos & archidiaconos ac parochialium ecclesiarum rectores præcipimus solenniter publicari, quemadmodum etiam in Viennensi Concilio est prouide constitutum.

XII.

Omnibus volumus esse notum, quod tam episcopi, quam alii ecclesiarum prælati, & quæcumque aliæ ecclesiasticæ personæ, qui bona vacantium dignitatum & ecclesiarum quarumcumque sibi subiectarum, seu ad collationem vel præsentationem eorumdem pertinentium, occupant, rapiunt, aut vsurpant, vel in suos vsus vertunt, ipsi episcopi ab ingressu ecclesiæ; inferiores vero ab officio & be-

ANNO
CHRISTI
1386.

neficio de iure sint suspensi, donec de occupatis satisfaciant cum effectu: laici vero, siue iudices fuerint, aut ecclesiarum patroni, bona huiusmodi rapientes vel vsurpantes, iuxta statutum felicitatis recordationis domini Friderici prædecessoris nostri, eo ipso sententiam excommunicationis incurrant: in locis vero ad quæ eadem bona delata fuerint, postquam hoc rectoribus ecclesiarum innotuerit, iuxta eiusdem statuti tenorem tam diu cessetur a diuinis, donec de ablatis congrue fuerit satisfactum.

XIII.

Apud multos ita crimen vsurarum inualuit, quod nonnulli nullis negotiationibus vel laboribus student intendere, putantes sibi ex hoc licere, quod prælati, vel alii ecclesiarum rectores in animarum suarum periculum negligunt id corrigere, ac per hoc in maioris damnationis laqueum se immergunt. Nos igitur recolendæ memoriæ domini Ioannis Tusculani episcopi, legati sedis apostolicæ, ac aliorum prædecessorum nostrorum vestigiis inhærentes, qui crimen huiusmodi fuerint specialiter detestati, decernimus eosdem vsurarios, postquam per suos rectores trina monitione nominatim moniti fuerint, & infra mensem ipsi ab eadem prauitate non destiterint, eo ipso excommunicationis sententiæ subiacere. Quapropter singulis ecclesiarum prælatis ac rectoribus districte præcipimus, vt omnes manifestos vsurarios moneant & inducant, quatenus ab huiusmodi prauitate infra vnus mensis spatium curent

studiose desistere, ac de perceptis satisfacere cum effectu. Quod si non fecerint, extunc excommunicati publice nuntientur. Certificentur nihilominus, quod si in hoc crimine sine satisfactione canonica cautioni de satisfaciendo decesserint, Christiana careant sepultura. Ipsi quoque rectores, & scienter sepelientes eosdem, simili de iure excommunicationis sententia sint ligati. Declaramus insuper manifestos vsurarios esse, de quibus est publica vox & fama, & certa sunt indicia & argumenta, quod pecunias mutuunt ad vsuras, easque recipiunt, vel fructus rei pignoratæ ex pacto vel alias sibi vsurpant, vel imburfant, nec computant in sortem pecuniæ pignoratæ.

XIV.

Sæpe contingit, quod nedum laici, sed ecclesiarum prælati & alii clerici (quod dolentes referimus) alius alium ad sæcularia trahunt iudicia contra canonicas & legitimas sanctiones: ex quo non modicum ecclesiasticæ libertati detrahitur, ac ecclesiæ plerumque in suis iuribus & libertatibus grandia dispendia patiuntur. Nos volentes his malis, quantum possumus, obuiare, decernimus, quod si prælatus, vel quiuis alius clericus, alium prælatum vel clericum, vel etiam laicum quamcumque aliam ecclesiasticam personam coram sæculari iudice trahere vel conuenire, aut tractus seu conuentus sponte & iudicialiter præsumpserit respondere, tam trahentes, quam tracti, ultra pœnas contra tales a iure prolatas, eo ipso se nouerint excommunicationis sententiæ subiaccere.

XV.

Firmiter inhibemus, ne presbyteri peregrini vel ignoti ad Missarum solennia celebranda in publico admittantur, nisi per literas testimoniales, vel canonice de ipsorum ordinatione ecclesiarum praelatis & rectoribus fiat fides.

XVI.

Placuit nostro sancto Concilio, vt nullus se notarium publicum asserens, in officio tabellionatus aliquatenus admittatur, nec credatur eius instrumento, nisi coram loci ordinario vel eius officiali de suo officio faciat plenam fidem, cum saepe ex notariis incognitis & imperitis grandia pericula soleant prouenire.

XVII.

Dudum fuit in nostra prouincia constitutum, vt episcopi suffraganei omnes prouinciales constitutiones habeant sigillatim, easque suis subditis, sicut iuris est, studeant publicare. Verum, quia huiusmodi statutum fructum modicum hucusque produxit: Nos igitur illud ampliare, & poenae adiectione vallare volentes, ne ipsarum ignorantiam ipsi vel subditi praetendere valeant, vel quoslibet allegare, statuimus, & districte praecipiendo mandamus, quatenus omnes & singuli ecclesiarum praelati, archidiaconi ac parochi, ecclesiarum rectores, tam legatorum sedis apostolicae, quam nostras & praedecessorum nostrorum constitutiones scriptas habeant, quas non habentibus de nostra cancellaria praecipimus exhiberi, sub petentium tamen sumptibus & expensis. Quod si

ipsi prælati & archidiaconi infra sex mensium spatium a data præsentium, rationabili causa cessante, ipsas per se vel alios non receperint, seu habuerint, ipsos & quemlibet ipsorum, qui in hoc negligens vel remissus fuerit, eo ipso ab ingressu ecclesiæ suspendimus, donec a suo superiore absolutionis beneficium meruerit obtinere.

Acta sunt hæc Saltzburgi in nostro archiepiscopali palatio anno Domini MCCCLXXXVI. pontificatus sanctissimi in Christo patris & domini, domini Urbani diuina prouidentia papæ VI. anno VIII. mensè Ianuario.

CONCILIVM PALENTINVM

ANNO
CHRISTI
1388.

SVB PRÆSIDIO PETRI DE LVNA ANTICARDINALIS in Hispania, (quæ adhuc isto tempore Clementi antipapæ adhærescebat) celebratum, anno Domini MCCCLXXXVIII. tempore Urbani papæ VI.

TITVLI CAPITVLORVM.

I. De officio ordinarii.	IV. De rebus ecclesiæ non alienandis.
II. De cohabitatione clericorum & mulierum.	V. De Iudeis & Sarracenis.
III. De clericis coniugatis.	VI. De feriis per infideles colendis.
	VII. De adulteris.

PRÆFATIO.

Hæ sunt constitutiones reuerendissimi in Christo patris ac domini, domini Petri de Luna sanctæ Mariæ in Cosmedin sacræ Romanæ ecclesiæ diaconi cardinalis, in Hispaniarum partibus apostolicæ sedis legati, vulgarter cardinalis de Aragonia, vel de Luna nuncupati.

Petrus miseratione diuina sanctæ Mariæ in Cosmedin diaconus cardinalis, apostolicæ sedis legatus, ad perpetuam rei memoriam.

QVIA disponente patre luminum ex iniuncto nobis legationis officio curam gerimus cleri & populi Hispaniarum, circa illa attentis studiis ac studiosis affectibus